

MALMÖ HÖGSKOLA

Forskarutbildningsämnet historia

Självvärdering 2017

Historia och historiedidaktik (HHDI)

Lärosäte: Malmö högskola (MAH)

Forskarutbildningsämne: Historia och historiedidaktik (HHDI)

Licentiatexamen: Ja Doktorsexamen: Ja

Aspektområde: område, miljö och resurser

Aspekt: Forskarutbildningsämne

Historia vid Malmö högskola

Forskarutbildningsämnet Historia och historiedidaktik hade höstterminen 2016 tio aktiva doktorander, av vilka tre disputerat innevarande läsår. Under våren antas ytterligare tre doktorander som påbörjar sin utbildning i september 2017. Ämnet, med tillhörande forskningsmiljö, finns vid institutionen Individ och samhälle (IS) vid fakulteten Lärande och samhälle (LS). Fakulteten har fem forskarutbildningsämnena, varav fyra inom området Utbildningsvetenskap. Det finns en vicedekan med ansvar för forskning och forskarutbildning och en särskild nämnd för forskning och forskarutbildning som handhar och bereder ärenden som exempelvis kursplane- och handledarfrågor. Inom varje ämne finns ett handledarkollegium och en ämnesföreträdare med ett övergripande ansvar för forskning och forskarutbildning. Denne är en professor. I handledarkollegiet ingår samtliga disputerade fast anställda lärare med genomgången handledarutbildning. Till forsknings- och forskarutbildningsmiljön räknas de forskare vid Individ och samhälle (IS) som arbetar med historiska perspektiv samt de forskare vid högskolans fakulteter som är aktiva i miljön. Däremot räknar vi i detta sammanhang inte in historiker från andra delar av högskolan som inte är aktiva inom den beskrivna miljön.

Historia och historiedidaktik

När Lärarhögskolan i Malmö, tidigare en del av Lunds universitet, fördes över till Malmö högskola år 1999 fanns både en grund till utbildningar i historia utanför själva utbildningen av lärare och till en forskningsmiljö. Ganska snart efter övergången till Malmö högskola etablerades historieämnet, vid sidan av historieläroprogrammet, som ett fristående fakultetsämne. År 2000 blev Malmö högskola partnerlärosäte i den då nystartade Nationella forskarskolan i historia. Vid Malmö högskola lokaliserades forskarskoleverksamheten i historia till Fakulteten för lärarutbildning. Mastersexamensrättigheter i Historia erhöles 2006. Detta sammantaget utgjorde grund för möjligheten

att, efter förändringar i högskoleförordningen, göra Historia och historiedidaktik till ett förhållandevis starkt forskarutbildningsämne inom området utbildningsvetenskap. Detta sjuösettes med den första antagningen av egna doktorander 2011.

Utbildningen på forskarnivå i Historia och historiedidaktik är således en del av området utbildningsvetenskap vid Malmö högskola. Centrala inslag i utbildningsvetenskap rör forskningsfrågor om lärande och lärandets innehåll. För att skapa kunskap kring detta studeras frågor kring och sambanden mellan; för det första, barn och ungdomars livsvillkor; för det andra, ämnesinnehåll; samt för det tredje, utbildningssystemets organisation och professioner. Forskningsfrågorna beaktas i relation till varandra och till ett samhälle i social, kulturell och ekonomisk förändring. Frågorna beaktas också i nära anslutning till utbildningsorganisationer och andra områden i det omgivande samhället. Inom ämnet Historia och historiedidaktik är det den andra delen, det vill säga ämnesinnehållet, samt de temporala och kontextuella frågorna kring samhällsförändring, som skapar en anknytning till utbildningsvetenskap.

Historieämnet är ett gammalt och såväl nationellt som internationellt väletablerat ämne med tidsperspektiv som kännetecken. Historia och historiedidaktik vid Malmö högskola rymmer två sammanhängande dimensioner. Den ena innebär att ett tidsperspektiv är centralt. Människors samlade livsvillkor studeras med en tyngdpunkt på socialhistoria och kulturanalytiska perspektiv i vilka etnicitet, generation, genus och klass utgör viktiga aspekter. Studier av historia kan emellertid inte frikopplas från historiedidaktiska frågor om hur historia brukas och dess betydelse i samhället. Denna andra dimension inrymmer frågor kring historieförmedling och berör hur, varför och med vilket innehåll historia produceras och förmedlas av bland annat yrkesverksamma i skola och vid kulturinstitutioner. Vidare studeras reception och produktion av historia och vilken betydelse denna har för individer och grupper i samhället. På så sätt innebär den historiedidaktiska inriktningen att historieforskning och forskarutbildning inom miljön problematiserar frågor om historias samhällsförändrande betydelse. Därigenom skapas förutsättningar för en samhällsrelevant historieforskning.

Ämnets vetenskapliga grund utgörs av att kontinuitet och förändring studeras utifrån ett kritiskt förhållningssätt. Det finns en öppenhet för olika teoretiska och metodologiska ansatser med särskild tyngd på kvalitativ metod. Det historiska perspektivet är flervetenskapligt präglad och inkluderar aspekter från exempelvis religionshistoria, genusvetenskap, ekonomisk historia, idéhistoria och etnologi. En bärande tanke är att mikro- och makroperspektiv knyts samman i ett samhällshistoriskt perspektiv. Beprövad erfarenhet är särskilt framträdande inom den del av ämnet där forskning bedrivs kring historieundervisning. Sålunda tas mycket av den kollektiva erfarenhet som utvecklats inom skolsystemet tillvara och bearbetas med kritiskt vetenskapliga förhållningssätt.

Aspektområde: område, miljö och resurser

Aspekt: Personal

Handledarkompetens

Forskningsmiljön Historia och historiedidaktik är flervetenskaplig med historiska perspektiv som grund. Inom miljön finns sex tillsvidareanställda professorer (2 k och 4 m), som representerar ämnena Historia och historiedidaktik, religionshistoria, genusvetenskap, ekonomisk historia, samt etnologi. Det finns tre tillsvidareanställda biträdande professorer (3 m), varav en nyligen sökt befordran till professor, en tillsvidareanställd lektor med docentkompetens, en som har ansökt om docentkompetens (1 k plus 1 m), samt tolv andra lektorer (6 k och 6 m) varav tio med tillsvidareanställning (5 k och 5 m). Dessa representerar ämnena Historia och historiedidaktik, religionshistoria, idéhistoria, etnologi samt pedagogik. Slutligen finns en post. dok. i historia (1 m).

Forskningskompetensen är således bred. Både äldre och modern historia finns representerade, även om huvuddelen av den forskning som bedrivs är på tiden efter 1750. Det finns internationella perspektiv med Danmark, Norge, Tyskland, Chile, Mexiko, USA, Irland och Storbritannien som forskningsytor.

I syfte att långsiktigt säkerställa tillgången till handledare genomförs vid högskolan handledarutbildningar varje år. En majoritet av miljöns forskare har sådan utbildning. Utöver detta arrangeras så kallade handledardagar inom såväl fakulteten som det nationella forskarskolesamarbete miljön är en del av.

Sedan år 2000 är Malmö högskola en del av det som numera heter Forskarskolan i historiska studier med Lunds universitet (värdlärosäte), Göteborgs universitet, Linnéuniversitetet och Södertörns högskola som samarbetande lärosäten. Inom forskarskolan finns ett stort antal handledare med bred kompetens i forskarutbildningsämnet. Inom samarbetet är regeln att huvudhandledare finns vid lärosätet som doktoranden är anställd vid, medan biträdande handledare till doktorander finansierade av forskarskolan ska komma från annat lärosäte inom samarbetet. Under hösten 2016 bidrog 50 forskare (19 k och 31 m) till forskarskolans verksamhet i egenskap av huvudhandledare eller biträdande handledare till doktorander med finansiering av forskarskolan. Listan över handledare blir betydligt längre om även doktorander finansierade med andra medel tas med. Hösten 2016 var 80 doktorander, varav 10 från Malmö högskola, aktiva i forskarskolan.

Förutom de i miljön verksamma forskarna och den kompetensförsörjningsplan som utarbetats utgör således forskarskolesamarbetet en extra resurs för att långsiktigt säkerställa tillräckliga handledarresurser. Här finns även möjliga biträdande handledare till på annat sätt finansierade doktorander ifall någon särskild spetskompetens saknas i den lokala forskningsmiljön. Det finns ett väl utbyggt nätverk med möjliga externa experthandledare även utanför forskarskolans lärosäten. Sålunda har en doktorand en biträdande handledare från Högskolan i Kristianstad.

Handledarbyten

Handledare föreslås av handledarkollegiet vid eller i nära anslutning till antagningen och i diskussion med doktoranden. Ämnesföreträdare och prefekt möter doktoranden efter antagning och diskuterar bland annat detta. Vid utseende av handledare ska doktorandens önskemål beaktas i möjligaste mån. Doktoranden har rätt att efter skriftlig begäran byta handledare. Motivering behöver inte anges. Dekan beslutar om ändring av såväl huvudhandledare som biträdande handledare efter beredning i handledarkollegiet. Vid problem av olika slag kan doktoranden även kontakta fakultetens doktorandkollegium eller doktorandkåren vid högskolan.¹

Det finns beredskap hos såväl handledarkollegium som prefekt att hantera handledarbyte, som ska ske snabbt med doktorandens bästa för ögonen. Ett sådant handledarbyte har ägt rum under senare år när en doktorand bytt inriktning på avhandlingsprojektet. En doktorand är inbäddad i tre olika slags maktrelationer. Den första genom själva forskarutbildningen där maktrelationen handledare-doktorand och examinator-doktorand är central. En andra är den som har med anställning att göra med relationen prefekt-doktorand. En tredje kan vara maktrelationen mellan projektledare och doktorand inom ett externfinansierat projekt. För att trygga doktoranden i dessa relationer strävas efter att en handledare eller examinator inte ska inneha någon av de andra maktställningarna. På så sätt har doktoranden vid en eventuell konflikt alltid någon att vända sig till som inte är direkt involverad i den relation konflikten gäller. Om en konflikt skulle uppstå mellan doktorand och handledare ska doktoranden i första läget samtala med handledaren. Om detta inte leder till en konstruktiv lösning ska doktoranden vända sig till prefekt eller vicedekan.

Kompetensutveckling

Centrum för akademiskt lärarskap (AKL) ger årligen en högskolegemensam utbildning för handledare på forskarnivå. I handledarutbildningen ingår sådant som etiska överväganden,

¹ Studiehandbok – Anvisningar och information:

<http://www.mah.se/upload/FAKULTETER/LS/Forskning/Dokument/Studiehandbok%20version%201%202025.pdf>

arbetsmarknadsperspektiv och jämställdhetsaspekter. Genomgången handledarutbildning är ett krav för att antas till docent vid Malmö högskola och därmed kunna verka som huvudhandledare.²

I Malmö högskolas nu gällande arbetstidsavtal för lärare har alla lektorer minst 20 procent av arbetstiden för forskning/kompetensutveckling. Professorer har från och med 1 januari 2018 minst 30 procent egen forskning. Detta innebär att forskningsverksamhet ständigt pågår. Ett utvecklingsområde är att i samband med universitetsblivandet 2018 öka forskningstiden samt att arbeta för anställandet av biträdande lektorer.

Att göra det möjligt för lektorer att meritera sig till docenter är ett viktigt strategiskt arbete. Ett tvåårigt meriteringsprogram för lektorer finansierat av fakulteten med 20 deltagare genomfördes inför ansökan om forskarutbildningar, och ett nytt meriteringsprogram för lektorer är budgeterat för år 2017. Det finns även flexibla medel för exempelvis docentmeritering på institutionsnivå.Handledarkollegiet bereder hur dessa medel bäst kan användas i miljön. I dagsläget finansieras exempelvis en post dok i historia med sådana flexibla medel.

I forskar- och doktorandseminariet för historiska studier bedrivs en regelbunden och av forskare uppskattad verksamhet. Texter av olika karaktär diskuteras tolv till femton gånger per termin. Seminariet attraherar också ofta deltagare från andra ämnen och forskningsmiljöer vid både högskolan och andra lärosäten. På seminariet ventileras såväl doktoranders avhandlingstexter som seniora forskares texter, exempelvis artikelmanus samt utkast till ansökningar om externa medel. Seminariet är således en viktig arena inte bara för doktorander utan också för de seniora forskarnas kompetensutveckling.³

Det finns resurser som möjliggör för miljöns forskare att regelbundet delta i såväl nationella som internationella konferenser, varvid också doktorander av handledare och examinator stimuleras till sådant deltagande. Bland konferenser där miljöns forskare regelbundet deltar finns bland annat European Social Science History Conference, som organiseras av International Institute of Social History (ISSHC) samt den regelbundet återkommande Nordisk fagdidaktik (Nofa).

Möjlighet att följa samhällsutvecklingen tillgodoses genom högskolebibliotekets nationella och internationella tidningar, tidskrifter och litteratur. Vi förutsätter även att forskare inom humaniora och samhällskunskap har ett aktivt intresse att följa samhällsutvecklingen. Även den regelbundna information som Forskarservice ger är av betydelse i detta avseende.⁴

Uppföljning

I Forskarutbildningsutskottets regi genomfördes 2014–2015 en intern utvärdering av Malmö högskolas alla forskarutbildningsämnen – således även ämnet Historia och historiedidaktik. Ett utvecklingsområde som identifierades där är behovet av en långsiktigt strategisk planering av personalresurser. Pensionsavgångar inom de närmaste åren medför att nyrekryteringar samt meriteringsmöjligheter för såväl lektorer som biträdande professorer är av vikt för en levande forsknings- och utbildningsmiljö. Det är även viktigt att balansera personalgruppen så att rådande könsobalans upphävs, till exempel genom att underlätta kvinnors meritering.⁵

² Handledarutbildning för forskarnivå:

<http://www.mah.se/upload/FAKULTETER/LS/Forskning/Forskarutbildningskurser/AKL/Kursplan%20from%2020170117%20beslutad.pdf>

³ Seminariet för Historiska studier VT 17: <http://www.mah.se/fakulteter-och-omraden/ls/Forskning-pa-Larande-och-samhalle/Intern-forskningsinformation/Historiska-studier/>

⁴ Forskningsstöd: <https://www.mah.se/medarbetare/For-ditt-arbete/Intern-forskningsinformation/>

⁵ Intern utvärdering av utbildning på forskarnivå 2013–2014:

http://www.mah.se/upload/Forskning/ForskningUFS/Utv%C3%A4rdering_rapport_LS.pdf

Vid de årliga medarbetarsamtalen följs handledarnas sammantagna kompetens systematiskt upp av institutionens prefekt och utgör grund för kompetensutvecklande åtgärder som exempelvis möjligheter till meritering.

Fakultetsledningen följer regelbundet upp forskarutbildningarnas innehåll och organisation. Ett resultat av denna uppföljning är de sedan HT 2016 införda temadagarna för handledare och doktorander om forskarutbildning där bland annat de allmänna- och individuella studieplanerna utgör grund. Dessa temadagar äger rum på hösten inför arbetet med att uppdatera doktorandernas Individuella studieplaner.

I forskarskolan utvärderas all verksamhet. Under 2016 har en självvärdering av forskarskolan genomförts. Ett utvecklingsområde som identifierats är att forskarskolan än tydligare bör lyfta fram handledarperspektiven. Bland annat ska biträdande handledare ska göras mer delaktiga.⁶

Aspektområde: Område, miljö och resurser

Aspekt: Forskarutbildningsmiljö

Forskningsmiljön inom vilken forskarutbildning i Historia och historiedidaktik bedrivs är en flervetenskaplig miljö med historiska perspektiv. Utbildning på forskarnivå leder till doktorsexamen och/eller licentiatexamen. Utbildning med doktorsexamen som mål omfattar en kursdel om 75 hp och en avhandlingsdel om 165 hp. Utbildning med licentiatexamen som mål omfattar en kursdel om 45 hp och en licentiatuppsatsdel om 75 hp. Utbildningen sker genom kurser och seminarier samt handledning i avhandlingsarbetet. Kursdelen, som innehåller såväl ämnesspecifika som mera allmänna kurser, fördelas på en obligatorisk och en valbar del. För doktorsexamen består den obligatoriska kursdelen av 37,5 hp och för licentiatexamen består den obligatoriska kursdelen av 30 hp. Det är obligatoriskt att läsa en kurs vid ett utländskt lärosäte. Val av denna sker i samråd mellan doktorand och handledare. Denna kurs infördes i samband med revideringen av den allmänna studieplanen år 2014 och finansieras med hjälp av doktorandens medel för ograduerade forskare, alternativt via handledarkollegiet. Syftet är dels att stärka internationaliseringen, dels att doktorander ska komma i kontakt med ett utländskt lärosäte för att därigenom skaffa sig nya perspektiv på hur forskning kan bedrivas och forskarutbildningsmiljöer gestalta sig. Därigenom är det en strävan att doktoranden efter avlagd examen ska kunna fungera som självständig forskare i olika slags forskningsmiljöer. Samtidigt infördes en obligatorisk historisk översikt kurs på 7,5 hp med syfte att stärka doktorandernas ämnesbredd. Obligatoriska kurser kan efter godkännande av examinator läsas vid annat lärosäte. Kurser som inte är obligatoriska väljs i samråd mellan doktorand och huvudhandledare. Vilka kurser den enskilde doktoranden genomgår planeras och följs upp i den individuella studieplanen. Examinator för kursdelen ska ha professors- eller docentkompetens.⁷

I forskar- och doktorandseminariet, som är flervetenskapligt med historiska perspektiv, bedrivs en regelbunden verksamhet. Texter av olika karaktär ventileras tolv till femton gånger per termin. Seminariet attraherar också ofta deltagare från andra ämnen och forskningsmiljöer vid såväl högskolan som andra lärosäten. På seminariet ventileras doktoranders och seniora forskares vetenskapliga texter med syftet att kvalitativt förbättra dessa. Här kan doktorander presentera teoretiska, metodologiska eller empiriska textavsnitt. Många texter av såväl doktorander som seniora forskare har ”work in progress” karaktär.⁸

Miljöns forskare deltar regelbundet i såväl nationella som internationella konferenser, varvid också doktorander av handledare och examinator stimuleras till sådant deltagande. Doktoranderna har en

⁶ Forskarskolan i historiska studier, Självvärdering 2016:

http://www.hist.lu.se/fileadmin/user_upload/hist/forskarskolan/texter/Sammanstaellning_sjaelvaerding.pdf

⁷ Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i Historia och historiedidaktik vid Malmö Högskola: <http://www.mah.se/upload/FAKULTETER/LS/Forskning/Dokument/ASP%20HHDI.pdf>

⁸ Seminariet för Historiska studier VT 17: <http://www.mah.se/fakulteter-och-omraden/ls/Forskning-pa-Larande-och-samhalle/Intern-forskningsinformation/Historiska-studier/>

resurs omfattande 50 000 kronor vardera att använda för sådana ändamål under sin studietid. Bland konferenser i vilka miljöns doktorander regelbundet deltar finns bland annat European Social Science History Conference, som organiseras av International Institute of Social History. Konferensen har ett brett utbud av sessioner som griper över ett stort spann som till exempel medieval history, history and education, oral history och labour history. En ambition i miljön är att alla doktorander deltar en gång utan att presentera paper som ett sätt att lära känna en internationell miljö och att nästa gång lägga fram paper. De flesta doktorander följer detta mönster. Vid den senaste konferensen 2016 deltog således två av miljöns doktorander utan att presentera paper. Miljöns doktorander är även regelbundet aktiva deltagare i nordiska konferenser som Svenska historikermötet, Nordisk fagdidaktik (Nofa) och Nordiska historikermötet.

Miljön har en bredd beträffande forskningskompetenser. Både äldre- och modern historia finns representerade, även om huvuddelen av den forskning som bedrivs är på tiden efter 1750. I forskningen anläggs ofta underifrånperspektiv med ett socialhistoriskt och kulturanalytiskt angreppssätt som tar utgångspunkt i hur enskilda människors liv under olika tider gestaltat sig och förändrats. Genom att inte fragmentarisera människors liv och verksamhet i en mängd olika beståndsdelar, utan i stället sträva efter att belysa människors hela liv och de samhällsstrukturer som påverkar detta, anknyts till en samhällshistorisk ansats. Det innebär också att även makroperspektiv och/eller transnationalitet studeras. Därigenom kan också förhållandet mellan människor som handlande subjekt och deras interaktion med den fysiska miljön samt samhälleliga strukturers förändringar och dess betydelse för livsvillkoren tydliggöras. Den samhällshistoriska ansatsen i miljön innebär också ett flervetenskapligt historieämne. Det finns således kontaktytor inom miljön både gentemot traditionella akademiska discipliner, som exempelvis etnologi, idéhistoria, religionshistoria och ekonomisk historia, och mot nyare discipliner, som exempelvis genusvetenskap, arbetsvetenskap och idrottsvetenskap. Sålunda har, för att ge exempel på det senare, sådant som konstruktion av genus i veckopress och fotbollssupporterkultur studerats i genomförda avhandlingsprojekt.

Forskningsprofiler

Två profiler är utmärkande för forskningsmiljön Historia och historiedidaktik:

Den ena är muntlig historia. En bärande tanke är att muntlig historia kan fylla en viktig funktion för skapandet av identitet och självförståelse inom olika underordnade samhällsgrupper. En forskningsansats som strävar mot att analysera skapandet och upprätthållandet av över- och underordningsrelationer i samhället är särskilt betydelsefull mot bakgrund av Malmö högskolas samhällsuppdrag att bedriva forskning för en socialt hållbar samhällsutveckling. En innehållsmässig styrka är inriktningen på underifrånperspektiv och dialektiken mellan mikro- och makronivå. Det finns också i miljön en stark teoretisk medvetenhet om klass, genus, etnicitet och generation och hur dessa hänger samman. Profilen med muntlig historia innebär att miljöns forskare inte sällan samverkar med olika slags organisationer. Det kan röra sig om bildningsförbund, men också andra folkrörelser eller skolor. Under 2015 och 2016 disputerade två doktorander som i sina avhandlingsprojekt arbetade med muntlig historia i Tyskland respektive Chile. Därutöver finns flera avhandlingsprojekt med betydande inslag av muntlig historia och som också anknyter till historiedidaktiska problemformuleringar. Därigenom befruktar profilerna varandra.

Den andra profilen är historiedidaktik. Denna introducerades i Sverige vid början av 1980-talet och fick då särskilt starkt fäste vid Lärarhögskolan i Malmö och Historiska institutionen i Lund. Sedan 2000 har nya nätverk initierats från Malmö. I nära samarbete med Lunds universitet har den mest omfattande historiedidaktiska forskningen i Norden bedrivits i form av en lärarlyftsforskarskola, *Forskarskolan i Historia och historiedidaktik*, med 24 antagna licentiander under åren 2009-2011. För närvarande bedriver fyra doktorander forskning i skolrelaterad historiedidaktik; flera med inriktning mot prov och bedömning. Historiedidaktiken har en fast förankring i nationella och internationella nätverk kring historiedidaktik. Miljöns historiedidaktiker var några av initiativtagarna till nordiska konferenser om historiedidaktik. Forskare från miljön medverkade också i initiativet till det Nationella nätverket för historiedidaktisk forskning som startade 2006. I dessa nätverk presenterar doktorander från miljön regelbundet forskning. På så sätt bidrar doktorander från miljön till problematisering och utveckling av skolans historieundervisning vilket ger miljöns forskning en samhällsbetydelse.

Bredden i forskningen illustreras exempelvis av forskning inom fält som kulturarv, historiebruk, nätverk, ritualer, populärkultur samt sociala rörelser. En arbetsmiljö utan något rumsligt avstånd mellan seniora forskare och doktorander, liksom det för dessa båda grupper gemensamma forskar- och doktorandseminariet, gör att det finns goda möjligheter för doktoranderna att inkluderas i såväl forskningsnätverk som projekt.

Forsknings- och samverkansnätverk

Det finns således en forskarutbildningsmiljö, där doktorander regelbundet inkluderas i olika forskningsnätverk med såväl lokal, som nationell och internationell prägel.

Ett viktigt lokalt nätverk inom utbildningsvetenskap där doktorander från miljön är aktiva deltagare och där deras avhandlingskapitel kan presenteras är:

- Kritisk utbildningsforskning, som har bildning, utbildning och innovativa läroprocesser i fokus med syftet att ge samhällsmedborgare förutsättningar och förmågor att möta och lösa samtida och framtida samhällsutmaningar.

Andra exempel på lokala nätverk där miljöns doktorander är aktiva är:

- Malmö högskolas genusvetenskapliga kollegium, som sedan 2014 arbetar med att stärka, utveckla och fördjupa genusvetenskapliga perspektiv inom utbildning, forskning och i samverkan med det omgivande samhället.
- Centrum för sexologi och sexualitetsstudier, som är ett fakultetsöverskridande forskningscentrum.
- Institutet för studier i Malmös historia, som arbetar för att initiera historisk forskning om Malmö samt att vidga samtalet mellan högskola och stadens invånare.

Exempel på nationella nätverk där miljöns doktorander deltar aktivt är:

- Oral history i Sverige (OHIS), som är ett nätverk för forskare som arbetar med oral history. Nätverket stöds av medel från RJ och har varit aktivt sedan 2012.
- Nätverket för ämnesdidaktik, som arbetar med ämnesdidaktisk samverkan på nationell nivå.
- Centrum för arbetarhistoria (CfA), är en centrubildning bestående av Lunds universitet genom historiska institutionen, Arbetarrörelsens Arkiv i Landskrona samt den ideella föreningen CfA.
- Musik och samhälle, vars ambition är att samla forskare och praktiker för att diskutera musikens roll i samhället och skapa gränsöverskridande samtal.

Internationella nätverk där miljöns doktorander aktivt deltar är exempelvis:

- Öresundsnätverket för genushistorisk forskning, som samlar genushistoriskt intresserade forskare från olika discipliner med syfte att utveckla och stärka genushistoriens ställning på båda sidor Öresund. Vid flera tillfällen har doktorander från miljön arrangerat nätverksmöten.
- Nordisk arbetarhistoria, som arrangerar internationella konferenser.
- Nordiskt didaktiskt nätverk, som arrangerar konferenser och ger ut publikationer.
- Nätverket Politik Underifrån, ett nordiskt forskningsnätverk som arrangerar konferenser samt initierar publikationer och forskningsansökningar.
- Historiskt återskapande, nätverk i framför allt Norden och Storbritannien.

Samverkan med samhället i övrigt är en viktig del i forskarutbildningen i Historia och historiedidaktik. Institutionen Individ och samhälle (IS) där forskarutbildningen bedrivs, har en omfattande samverkan på en rad områden med relevans för utbildningen på forskarnivå.

- Malmö högskola och Malmö stadsbibliotek arrangerar sedan 2011 föreläsningsserien *En akademisk kvart*. Där presenteras forskningsresultat på ett populärvetenskapligt sätt. Såväl doktorander som seniora forskare från miljön presenterar regelbundet sin forskning där.

- Det Historiska seminariet arrangeras av miljön och är en mötesplats mellan historieforskning och historieintresserad allmänhet. Såväl doktorander som seniora forskare är med och arrangerar seminariet och presenterar regelbundet forskning där.
- Det finns ett samverkansprojekt mellan miljön, Institutionen för kulturvetenskaper vid Lunds universitet samt Helsingborgs stad kring bokverket Helsingborgs historia. Såväl seniora forskare som doktorander är skribenter och har även deltagit i andra stadshistoriska bokprojekt såsom de om Malmö och Höganäs.
- En samverkansytta finns mellan miljön och kulturinstitutioner i Region Skåne och i Öresundsregionen. Här är även Skoletjenesten Öresund i Köpenhamn och Skoletjenesten Sjaelland viktiga samverkanspartners.
- Såväl seniora forskare som doktorander har deltagit i Skolverkets arbete med nya kursplaner och ämnesplaner i historia för grund- och gymnasieskola.
- Ett omfattande samverkansprojekt som påverkar utbildning på forskarnivå är utvecklingen och konstruktionen av nationella ämnesprov i historia för grundskolans nionde årskurs och för gymnasieskolan. Dessa uppdrag har miljön haft sedan 2011 respektive 2013. Doktorander har institutionstjänstgöring med konstruktionen av dessa prov.
- Ett samverkansprojekt är Skolverkets uppdrag att utveckla ett kartläggningsmaterial för nyanländas kunskaper i historia och religionskunskap.

Det finns således en mångfald av samverkansprojekt, vilket gör att merparten av doktoranderna har närhet till en samverkansytta.

Nationella forskarskolan

Forskarutbildningsmiljön är sedan år 2000 en del av en nationell forskarskola. Denna grundades efter regeringsbeslut och blev ett samarbete mellan Lunds universitet och dåvarande Växjö universitet, Malmö högskola och Södertörns högskola. Drygt tio år efter starten blev Göteborgs universitet ytterligare en samarbetspart. Från och med hösten 2014 utökades verksamheten genom en breddning där doktorander med historiska perspektiv i ämnena etnologi, idé- och lärdoms historia samt historisk arkeologi i Lund finansieras. Från och med hösten 2016 gäller detsamma även för doktorander i antikens kultur- och samhällsliv. Doktorander inom sådana historiska vetenskaper från de andra lärosätena erbjuds också att delta i verksamheten. Samtidigt skedde ett namnbyte till Forskarskolan i historiska studier för att markera den nya flervetenskapliga ansatsen.⁹

Forskarskolan har som målsättning att utveckla kvaliteten i utbildningen för doktorander med historiska perspektiv. Det innebär att forskarskolan finansierar ett antal doktorandanställningar och samordnar delar av forskarutbildningarna i historia och ämnen med historiska perspektiv vid lärosätena inom samarbetet. Till detta hör att internat organiseras, gemensamma temadagar och kurser arrangeras, internationella forskarutbildningsutbyten genomförs, och kontakter mellan handledare, lärare och doktorander underlättas. Genom nätverk skapar forskarskolan möten mellan doktorander med historiska perspektiv i nationella och i internationella forskningsmiljöer. Forskarskolan har exempelvis ett samarbetsavtal med York University samt Universität Bielefeld. Forskarskolan samarbetar även med nordiska lärosätena vars doktorander erbjuds att delta i två veckor långa skrivbordsbyten. Under 2014-2016 var två av Malmomiljons doktorander på skrivbordsbyte vid York University och en vid Köpenhamns universitet. En doktorand har haft mobilitetsstipendium vid University of Brighton. Doktoranders nätverkande uppmuntras genom finansiering av workshops, arrangering av temadagar och tutorials med internationella gästforskare, samt genom nationell och internationell mobilitet.

De doktorander som finansieras med medel från forskarskolan förutsätts delta aktivt i forskarskolans fortlöpande verksamhet såsom internat, kurser och internationella utbyten. Vid Malmö högskola deltar

⁹ Nationella forskarskolan i historiska studier:

http://www.hist.lu.se/fileadmin/user_upload/hist/forskarskolan/texter/Ramverksdokumentet_VT_2017.pdf

årsberättelse för den nationella forskarskolan i historiska studier verksamhetsåret 2015-2016:

http://www.hist.lu.se/fileadmin/user_upload/hist/forskarskolan/texter/AArsberaettelse_15-16.pdf

samtliga doktorander inom Historia och historiedidaktik i forskarskolans aktiviteter. Under hösten 2016 tog sammanlagt 80 doktorander, varav 10 från Malmö, del av forskarskolans verksamhet.

Utlysning, antagning, genomförande

Vid utlysning av doktorandanställningar i Historia och historiedidaktik vid Malmö högskola är praxis att utlysningarna ska vara ”öppna”, det vill säga ej fokuserade mot ett specifikt forskningsområde inom ämnet. Den snart femtonåriga erfarenhet som finns, visar att det oftast blir fler och mera kvalificerade sökande med en sådan utlysning än om den är begränsad till ett visst område. Om en anställning är knuten till ett speciellt projekt sker naturligtvis utlysningen inom detta. Annonsering sker ofta i nära samarbete med övriga lärosäten som ingår i forskarskolan, vilket medför att den är nationell och inte lokalt begränsad. Under våren 2017 sker en utlysning av minst tre doktorandanställningar i Historia och historiedidaktik med fakultetsmedel från Malmö högskola och under 2018 planeras ytterligare två anställningar.

Urval bland behöriga sökande grundas på förmåga att tillgodogöra sig utbildningen och nå dess mål. Vid bedömningen tas det hänsyn till sökandes självständighet och genomförande av tidigare arbeten; sökandes tidigare visade förmåga att slutföra arbeten adekvat; sökandes förmåga att formulera undersöknings- och problemområden, både i tidigare arbeten och i forskningsplanen för det planerade avhandlings-/uppsatsarbetet; idérikedom och förmåga till kommunikation. De sökande bedöms av sakkunniga som utsetts av handledarkollegiet. Sökande finansierade av forskarskolan bedöms i samarbete med övriga partnerlärosäten.

Forskarutbildningen påbörjas genom två introduktionsdagar, en från ämnet och en från fakulteten. Vid introduktionen ges också representanter för doktorandkollegiet tillfälle att informera de nyantagna doktoranderna om tillvaron som forskarstuderande. Även forskarskolan arrangerar en introduktionsdag. Samtliga nyantagna doktorander och deras handledare samlas då för en information om Forskarskolans verksamhet.

Huvudhandledare utses så snart som möjligt efter att en doktorand har antagits. Ärendet bereds i handledarkollegiet och beslutas av dekan. I samtal med ämnesföreträdare har doktoranden möjlighet att uttrycka önskemål om handledare. Övriga handledare utses efter det att doktorandanställningen påbörjats och doktorandens behov har utkristalliserats. En huvudprincip vid utseende av handledare är att doktorandens behov är i centrum. En annan princip är att handledarlaget ska innehålla både kvinna och man. Forskning har tydligt visat på att detta har positiv betydelse för doktoranden. Vid behov anlitas externa biträdande handledare. Huvudhandledare ska alltid hämtas ifrån det egna lärosätet. För de doktorander som är finansierade av forskarskolan strävas också efter att biträdande handledare ska hämtas från något annat av de samverkande lärosätena. Inom forskarskolan finns ett stort antal tillgängliga biträdande handledare, vilket borgar för bred kompetens. I samband med forskarskolans internat samlas handledare från hela samarbetet i seminarier vilket gör dessa till en del av forskarutbildningsmiljön.

I samband med forskarutbildningens start skrivs en individuell studieplan i samråd mellan doktorand och handledare. Förutom att uppfylla det som står i högskoleförordningen används denna som ett pedagogiskt planeringsverktyg och som underlag vid handledningstillfällen. Den används också vid årliga uppföljningar för att diskutera uppnåendet av lärandemål. Eftersom forskarutbildningsprocessen inte går att förutsäga fyra år framåt revideras planen minst en gång om året. Alla individuella studieplaner granskas årligen av handledarkollegiet och fastställs av vicedekan. I anslutning till disputationen diskuterar och dokumenterar examinator och doktorand på vilket sätt lärandemålen i den allmänna studieplanen uppfyllts under utbildningen med den individuella studieplanen som utgångspunkt.

Det finns en tydlig struktur för forskarutbildningen med syfte att dels säkerställa kvaliteten på de avhandlingar som går till disputation, dels att doktoranderna får möjlighet att utvecklas till självständiga forskare. Ämnet för avhandlingen eller licentiatuppsatsen väljs med utgångspunkt i doktorandens forskningsplan i samråd mellan doktoranden och handledarna. Under det första halvåret läggs doktorandernas PM obligatoriskt fram, dels på miljöns forskarseminarium, dels på

forskarskolans PM-internat som äger rum i januari varje år. Vid PM-internatet deltar doktorander och handledare från forskarskolans hela miljö. Här kan således många olika perspektiv brytas mot varandra. På så sätt utmanas doktoranden att problematisera sina utgångspunkter och fördjupa argumentationen för sina teoretiska och metodiska val. Erfarna doktorander agerar kommentatorer och utövar således kollegial granskning. Under första terminen läses också forskarskolans introduktionskurs *Historiska problem 7,5 hp*. I denna kurs deltar lärare från samtliga i samarbetet ingående lärosäten. Doktoranderna besöker de olika lärosätena. Detta ger insikt i hur forskarutbildningsämnet kan gestaltas i olika forskningsmiljöer. Under andra terminen läses i regel såväl teori- som metodkurs. Den förstnämnda läses i de flesta fall tillsammans med doktorander från forskarskolans olika lärosäten. Den senare läses i de flesta fall tillsammans med doktorander från olika ämnen inom fakulteten.¹⁰ Därigenom kan olika ämnens perspektiv brytas mot varandra. Under första terminen läser doktoranderna också områdets introduktionskurs *Vetenskapsteoretiska perspektiv på utbildningsvetenskap*.¹¹

Under utbildningens gång ventilerar doktoranderna avhandlingsavsnitt och andra texter på miljöns forskar- och doktorandseminarium och på forskarskolans internat. Därtill lägger doktoranderna fram texter och agerar kollegiala granskare på andras texter vid såväl nationella som internationella konferenser. Ibland, men inte alltid, har doktoranden sin handledare med sig. Parallellt med detta läses olika kurser som väljs av doktoranden i samråd med handledaren. Högskolan erbjuder ett antal generiska kurser som kan väljas. I slutet av avhandlingsarbetet organiseras ett offentligt så kallat slutseminarium (90 % seminarium) med en särskilt utvald extern senior granskare. Avhandlingsmanuset granskas även av examinator (den internt utsedde examinatorn som inte får vara handledaren) som problematiserar och kan föreslå förbättringar. Därefter kan disputation äga rum.

Varje doktorand är garanterad minst 80 handledningstimmar per år. Denna siffra är således inte ett tak utan ett minimum. Dessa kan fördelas olika mellan huvudhandledare och biträdande handledare. Huvudhandledaren har det yttersta ansvaret för att regelbunden handledning äger rum. Hur ofta och i vilka former detta sker planeras i samråd mellan doktorand och handledare och skrivs in i den individuella studieplanen.Handledning sker även informellt i de vardagliga samtal som den integrerade fysiska miljön på institutionen ger vid handen samt när behov uppstår.

Till Malmö högskolas uppdrag hör att arbeta för breddad rekrytering. Forskningsmiljön är därtill präglad av att flertalet seniora forskare och doktorander har en icke-akademisk bakgrund. Det finns tre kvinnor och sju män i doktorandgruppen.. Doktorandernas medianålder är 37 år. Det finns i miljön en doktorand med grundutbildning från annat land än Sverige (Tyskland). Flera doktorander har även skrivit sina avhandlingar på engelska. Förutom engelska och skandinaviska språk finns doktorander med språkkunskaper i tyska, spanska och finländska. Ett identifierat utvecklingsområde är förbättrade möjlighet för doktorander till påbyggnadskurser i språk på avancerad nivå som en del av forskarutbildningen. Bland handledarna i miljön finns språkkunskaper, förutom i de skandinaviska språken, i engelska, tyska, spanska, mayaspråk, fornsvenska och latin.

Alla doktorander har arbetsplats på institutionen i Malmö. Det är en integrerad forskningsmiljö där seniora forskare och doktorander sitter tillsammans. En utmaning är den just nu ojämna könsbalansen i doktorandgruppen. Sett till de som disputerat inom miljön de senaste åren rör det sig om fem kvinnor och fem män, men den just nu ojämna könsbalansen är något som bör uppmärksammas. Under 2017 sker en nyrekrytering av doktorander där könsaspekten ska beaktas.

I dagsläget finns fyra huvudhandledare i miljön (4 m), samt 12 biträdande handledare (7 k och 5 m). De som är huvudhandledare är även biträdande handledare till andra doktorander i tre av de fyra fallen. Fyra av de biträdande handledarna finns vid annat lärosäte. Annars är miljön präglad av att de seniora forskarna är närvarande i mycket hög grad.

¹⁰ Forskarskolans kursutbud: <http://www.hist.lu.se/forskarskolan/verksamhet/kurser/>

¹¹ Vetenskapsteori för området utbildningsvetenskap:

<http://www.mah.se/upload/FAKULTETER/LS/Forskning/Forskarutbildningskurser/Kursplan%20Vetenskapsteori.pdf>

Den nationella forskarskolan har god statistik beträffande slutförd forskarutbildning inom planerad tid. Mediantiden (inklusive tjänstledighet/sjukskrivningar/föräldraledighet) för doktorander med finansiering av forskarskolan och disputerade mellan 2005 och 2016 är 5.25 år. Samtliga fyra doktorander med anställning som disputerat i Malmö sedan egna forskarutbildningsrättigheter erhöles har gjort detta i mycket nära anslutning till att finansieringen tagit slut.

Malmös forskarutbildningsmiljö säkras bland annat genom ett årligt stöd från fakulteten på 500 000 kronor för konferensresor, internat, inbjudning av särskilda gäster och andra aktiviteter. Hittills har medlen varit tillräckliga så att samtliga forskare kunnat åka på de konferenser som de har sökt medel för, förutsatt att de presenterat paper eller på annat sätt varit aktiva som ordförande eller kommentator. På fakultetsnivå finns även medel att söka för tid att skriva ansökningar om externa forskningsmedel. Miljön arrangerar årligen ett internat där forskningsidéer och ansökningstexter ventileras. Miljön har även en egen bokserie, *Skrifter med historiska perspektiv*. Hittills har sexton volymer publicerats varav fyra är avhandlingar. Några avhandlingar har även publicerats av kommersiella förlag. Ett utvecklingsområde är att med hjälp av kollegial granskning stärka ansökningar av externa forskningsmedel inkluderande doktorander.

Uppföljning

Malmö högskolas rektor fattade 2016 beslut om övergripande riktlinjer för utbildning på forskarnivå. Riktlinjerna är utgångspunkt för ett beslutat utvecklingsarbete rörande forskarutbildningsprocessen som under 2017 bland annat kommer att innebära en systematisk översyn av forskarutbildningens styrdokument för den högskolegemensamma nivån samt en digitalisering av den högskolegemensamma hanteringen av individuella studieplaner. Utöver detta har rektor beslutat att det under 2017 ska etableras ett kvalitetsramverk för utbildning på forskarnivå.

I Forskarutbildningsutskottets regi genomfördes 2014–2015 en intern utvärdering av Malmö högskolas alla forskarutbildningsämnen – således även ämnet Historia och historiedidaktik. Ett utvecklingsområde som identifierades där var behovet av en långsiktigt strategisk planering av personalresurser.¹²

Fakultetsledningen och Nämnden för forskning och forskarutbildning (NFF) följer regelbundet upp forskarutbildningarnas innehåll och organisation. Ett resultat av denna uppföljning är de sedan HT 2016 införda återkommande temadagarna för handledare och doktorander om forskarutbildning där bland annat de allmänna- och individuella studieplanerna utgör grund.

Alla forskarutbildningskurser som anordnas på högskolan utvärderas. Dessa delges kursdeltagarna samt redovisas och diskuteras vid behov i handledarkollegium och Nämnden för forskning och forskarutbildning. Detta kan leda till kursrevideringar. Handledarkollegiet arbetar således kontinuerligt med kvalitetsutveckling. Ett kvalitetsarbete avseende den allmänna studieplanen genomfördes år 2014.¹³

Forscarskolan utvärderar all verksamhet som bedrivs inom samarbetet. Alla utvärderingar delges deltagarna i respektive aktivitet samt redovisas och diskuteras i forskarskolans samarbetsråd där handledare och doktorander från forskarskolesamarbetets alla lärosäten är representerade. Detta leder till att utvecklingsområden identifieras som sedan följs upp av forskarskolans ledningsgrupp. Under 2016 har även en självvärdering av forskarskolan genomförts som inkluderande såväl samtal med doktorander och handledare som en enkätundersökning riktad till doktorander, handledare och

¹² Intern utvärdering av utbildning på forskarnivå 2013–2014:

http://www.mah.se/upload/Forskning/ForskningUFS/Utv%C3%A4rdering_rapport_LS.pdf

¹³ Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i Historia och historiedidaktik vid Malmö

Högskola: <http://www.mah.se/upload/FAKULTETER/LS/Forskning/Dokument/ASP%20HHDI.pdf>

alumner. I självvärderingen konstaterades att doktorander, handledare och alumner är av uppfattningen att forskarskolan i hög till mycket hög grad bidrar till en kvalitativ forskarutbildning.¹⁴

Forskningsmiljön följs upp genom årliga så kallade SWOT-analyser som Nämnden för forskning och forskarutbildning (NFF) och handledarkollegiet genomför. I dessa identifieras styrkor, svagheter, möjligheter och hot.

Aspektområde: Utformning, genomförande, resultat

Aspekt: Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

I utbildningen ska det säkerställas att doktoranderna kan visa bred kunskap och förståelse inom både forskarutbildningsämnet och ämnets vetenskapliga metodik. Uppfyllet av detta lärandemål möjliggörs genom den verksamhet som bedrivs i kurser (75 hp för doktorsexamen och 45 hp för licentiatexamen), seminarieverksamhet, forskarskoleverksamhet, avhandlingsskrivande och andra aktiviteter. I dessa sammanhang uppnås också progression. Vidare ges det förutsättningar för att doktoranderna kan genomföra utbildningen under planerad tid. I nära anslutning till disputation diskuterar examinatorn med doktoranden på vilket sätt doktoranden under utbildningen kunnat arbeta för att nå upp till högskoleförordningens och den allmänna studieplanens lärandemål.¹⁵

Kurser

I den enligt praxis obligatoriska kursen *Historiska problem* på 7,5 hp, som ges av forskarskolan, ska doktoranderna skaffa sig en bred överblick över vilka slags frågor som är aktuella inom historieforskningen i dag. I kursen besöker doktoranderna forskarskolans fem lärosäten där de får djupare inblickar i vilket slags forskning och vilka slags forskningsfrågor som det arbetas med. Här ingår således både inslag som ger ämnesmässig bredd men också teoretiska och metodologiska aspekter på dagens historieforskning. Exempel på teman under senare år är medeltidshistoria, modern social- och kulturhistoria, muntlig historia och historiedidaktik.

En obligatorisk kurs som i hög grad syftar till att doktoranderna ska skaffa sig en ämnesbredd är *Historisk översikt kurs* omfattande 7,5 hp. Förutom att bidra till ämnesbredd behandlas också exempelvis historiskt syntesskrivande utifrån ett problematiserande synsätt.

Den för fakulteten gemensamma kursen *Vetenskapsteoretiska perspektiv på utbildningsvetenskap* syftar till att doktoranderna ska skaffa sig kunskaper om olika vetenskapsteoretiska diskussioner och om sådana perspektiv på det breda området utbildningsvetenskap i synnerhet. Därigenom skaffar de sig en viss bredd vad gäller det område inom vilket ämnet Historia och historiedidaktik vid Malmö högskola befinner sig.

Teoretisk och metodologisk bredd skaffar sig doktoranderna också inom de obligatoriska kurserna *Historisk teori*, som ges av den nationella forskarskolan och någon av kurserna *Kvalitativa metoder* eller *Kvantitativa metoder*, som ges av fakulteten. Under hösten 2016 gavs också en kurs, *Historisk metod*, i samarbete mellan Malmö högskola, Lunds universitet, Göteborgs universitet, Linnéuniversitetet och Södertörns högskola. Doktoranderna läser en av dessa metodkurser obligatoriskt och kan välja den andra som valbar kurs. I såväl teorikursen som i de metodiska kurserna skaffar sig doktoranderna såväl breda kunskaper om vetenskaplig teori och metod som fördjupade inom vissa valda delar.

Kurserna examineras oftast genom ett individuellt fördjupande paper som sedan diskuteras i hela doktorandgruppen. Eftersom deltagarna kritiskt läser varandras paper skaffas både bredd och djup i

¹⁴ Forskarskolan i historiska studier, Självvärdering 2016:

http://www.hist.lu.se/fileadmin/user_upload/hist/forskarskolan/texter/Sammanstaellning_sjaelvaerding.pdf

¹⁵ Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i Historia och historiedidaktik vid Malmö

Högskola: <http://www.mah.se/upload/FAKULTETER/LS/Forskning/Dokument/ASP%20HHDI.pdf>

teoretiska och metodologiska frågor. Ett utvecklingsområde kan vara att öka den metodologiska bredden så att samtliga doktorander får arbeta mer med både kvantitativa och kvalitativa metoder.

Utöver de obligatoriska kurserna finns ett antal valbara kurser. Maximalt 15 hp kan vara individuella läskurser. Valbara kurser kan bidra till doktoranders ämnesmässiga, teoretiska eller metodologiska fördjupning. Kurser kan väljas att läsas vid det egna eller annat lärosäte. Forskarskolan ger också regelbundet tematiska kurser. Under 2017 ges exempelvis kurserna *Att se ytans djup: Vardagsliv och samhällsordning 1600-1800* och *Kunskapshistoria*, båda på 7,5 hp. Dessa kan bidra till ämnesmässig och metodologisk breddning för doktoranderna. Fakulteten i Malmö ger också en kurs i *Oral History* på 7,5 hp och *Historiekulturer* på 7,5 hp. Den senare har dock finansierats via forskarskolan. Dessa två kurser har tillkommit på direkta initiativ från doktorander vid två av forskarskolans lärosäten. Doktorander kan också välja att läsa högskolegemensamma generiska kursen. Vad gäller metodologi ges regelbundet en sådan kurs i kvalitativ och en i kvantitativ metod.

Progression i kursläsandet framgår inte av kursplanerna, men ofta väljer doktorander och handledare tillsammans att kurser med allt högre grad av specialisering kommer senare under utbildningen. Doktoranders egen upplevelse är ofta att kravnivån i kurserna höjs och att den vetenskapliga problematiseringen skärps.

Genom det sätt på vilket kurser examineras tränas förmåga att planera och att slutföra uppgifter inom adekvat tid; en träning som innebär att doktorandernas tidsplanering successivt förbättras. Obligatoriska kurser ges antingen årligen eller vartannat år, vilket möjliggör för doktoranderna att klara av dem inom loppet av utbildningen. Hur och när kurser ska läsas bestäms i samråd mellan doktorander och handledare och planeringen redovisas i den individuella studieplanen så att både doktorander och handledare har en överblick över vilka lärandemål som uppnått.¹⁶

Seminarie- och forskarskoleverksamhet

Doktoranderna ska kontinuerligt delta i ämnets forskar- och doktorandseminarium.¹⁷ De deltar också regelbundet i de terminsvisa internat som arrangeras av forskarskolan. Examinator tillser tillsammans med huvudhandledare att doktoranderna regelbundet deltar i dessa verksamheter.

Genom att regelbundet delta i internaten och seminarierna och kritiskt läsa och diskutera andra doktoranders eller seniora forskares texter av olika karaktär, skaffar sig doktoranderna under utbildningens gång en alltmer breddad kunskap och förståelse både inom ämnet och vad gäller vetenskapliga metoder och teoretiska ansatser. I samband med forskarskoleinternaten tilldelas från och med tredje terminen varje deltagande doktorand uppgiften att vara kommentator på någon annans text. Genom att regelbundet lägga fram texter tränas doktoranderna också i att kritiskt reflektera över sina egna metoder och teorier. På miljöns eget seminarium diskuteras exempelvis såväl muntlig historia som historiedidaktik.

Seminarie- och internatverksamheten bidrar till doktorandernas progression genom att de lägger fram mer och mer avancerade texter. Under första terminen läggs en avhandlings-PM fram och därefter olika textavsnitt, oftast relaterade till avhandlingen, men det kan också till exempel röra sig om något konferenspaper. Doktorander har vid handledningstillfällena uttalat att de upplever att den vetenskapliga granskningen blir mer avancerad ju längre de kommit i sin utbildning. På internaten sker granskning vartannat år genom särskilt inbjudna internationella kommentatorer. Mot slutet av utbildningen lägger de fram sitt näst intill färdiga avhandlingsmanus och då med en extern kommentator. Framläggningstakten vid seminarier planeras och följs upp för den enskilde

¹⁶ Forskarutbildningskurser MAH: <http://www.mah.se/fakulteter-och-omraden/ls/Forskning-pa-Larande-och-samhalle/Utbildning-pa-forskarniva/Utbildningsvetenskap/>

Forskarskolans kursutbud: <http://www.hist.lu.se/forskarskolan/verksamhet/kurser/>

¹⁷ Seminariet för Historiska studier VT 17: <http://www.mah.se/fakulteter-och-omraden/ls/Forskning-pa-Larande-och-samhalle/Intern-forskningsinformation/Historiska-studier/>

doktoranden i den individuella studieplanen. Att i samband med internaten vara kommentator på doktorandkollegors paper är också en uppgift som ingår i progressionstänkandet inom utbildningen.

Särskilt inför internaten tränas doktoranderna till att planera sin tid vad gäller skrivandet eftersom här finns absoluta sluttider för inlämnandet av texter. På så sätt skapas förutsättningar för en tidhushållning också när det gäller avhandlingsarbetet.

Till skillnad från kurserna examineras inte seminarie- och internatverksamheten. Det är bara det regelbundna och aktiva deltagande som följs upp. Att examinera diskussioner på seminarier skulle innebära en risk att en kvalitativt god och prestigelös seminariekultur förstörs.

Avhandlingsskrivande

En doktorsavhandling i Historia och historiedidaktik ska anknyta till ett nationellt och internationellt forskningsläge. Den ska ha teoretiska ansatser och konkret visa på hur teorier används för att formulera forskningsfrågor och som redskap för analys. Vidare ska den ha en metoddiskussion där författaren ska kunna problematisera sin egen undersökning och argumentera för gjorda metodval. Den ska också ha en undersökning som är väl kontextualiserad. Dessa kvaliteter examineras slutligen i samband med disputation. Sammantaget innebär detta att avhandlingsskrivandet åskådliggör dels bredd, dels djup inom forskarutbildningsämnet och vad gäller vetenskapliga metoder. Avhandlingen skrivs under handledning och annan kollegial granskning, såsom forskar- och doktorandseminarier, internat såväl arrangerade av miljön som av forskarskolan och konferenser. Den garanterade handledningstiden är minst 80 klocktimmar per år.

Progressionen i avhandlingsarbetet säkerställs genom kollegial granskning i samband med miljös forskar- och doktorandseminarium, forskarskolans terminsvisa internat och genom presentationer vid nationella och internationella konferenser. Det finns även andra forskarseminarier på fakulteten och högskolan där doktoranderna kan delta och lägga fram texter. Under utbildningen blir texterna mer avancerade liksom den kritiska granskningen. I slutet av avhandlingsarbetet organiseras ett offentligt så kallat slutseminarium (90 % seminarium) med en extern senior granskare. Slutmanus granskas av miljös examinator som i en diskussion med doktoranden kan föreslå förbättringar eller förtydliganden innan disputation anordnas.¹⁸

Förutsättningar att slutföra avhandlingsarbetet inom planerad tid säkerställs genom en kontinuerlig uppföljning av den individuella studieplanen. Examinator och handledarkollegium granskar och godkänner revideringar. Formellt sker detta årligen tidigt under höstterminen men kan även ske i samband med handledning. I planen planeras nästa års kommande arbete. På så sätt säkerställs regelbundet att progressionen i utbildningen sker på ett betryggande sätt och att det skapas förutsättningar för doktoranden att slutföra avhandlingsarbetet inom given tid.

Uppföljning

Forskarutbildningsämnena utvärderas regelbundet. Fakultetsledningen har regelbundet samtal med doktorandkollektivet kring forskarutbildningarnas innehåll och organisation. Alla kurser som anordnas på högskolan utvärderas enligt högskolans mall för kursvärdering och kvalitetssäkring. Alla utvärderingar delges kursdeltagarna samt redovisas och diskuteras vid behov i såväl Handledarkollegium som Nämnden för forskning och forskarutbildning. Detta kan sedan leda till kursrevideringar. Handledarkollegiet arbetar således kontinuerligt med kvalitetsutveckling. Ett utvecklingsområde är att förstärka de historiedidaktiska perspektiven i de obligatoriska kurser som miljös doktorander läser så att dessa perspektiv blir synliga i alla kurser.

Även forskarskolan utvärderar kontinuerligt all verksamhet som bedrivs inom samarbetet. Alla utvärderingar delges deltagarna i respektive aktivitet samt redovisas och diskuteras i forskarskolans samarbetsråd där handledare och doktorander från forskarskolasamarbetets alla lärosäten är representerade. Detta leder till att utvecklingsområden identifieras och följs upp av forskarskolans

¹⁸ Seminariet för Historiska studier VT 17: <http://www.mah.se/fakulteter-och-omraden/lis/Forskning-pa-Larande-och-samhalle/Intern-forskning/information/Historiska-studier/>

ledningsgrupp i arbetet med den fortsatta verksamheten. Under 2016 har även en självvärdering av forskarskolan genomförts vilken inkluderade såväl samtal med doktorander och handledare som en enkätundersökning riktad till doktorander, handledare och alumner.¹⁹

Aspektområde: Utformning, genomförande, resultat

Aspekt: Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

I utbildningen ska det säkerställas att doktoranderna kan visa förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar. De ska också visa att de såväl i internationella som nationella sammanhang kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med både vetenskapssamhället och övriga samhället. Vidare ska de visa att de kan både bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande. Uppfylldheten av dessa lärandemål möjliggörs genom den verksamhet som bedrivs i kurser (75 eller 45 hp för doktors respektive licentiatexamen), seminarieverksamhet, forskarskoleverksamhet, avhandlingskrivande och andra aktiviteter. I dessa sammanhang uppnås också progression. Vidare ges det förutsättningar för att doktoranderna kan genomföra utbildningen under planerad tid. I nära anslutning till disputation diskuterar examinatoren med doktoranden på vilket sätt doktoranden under utbildningen kunnat arbeta för att nå upp till högskoleförordningens och den allmänna studieplanens lärandemål.²⁰

Kurser

I den obligatoriska kursen *Kvalitativa metoder*, som ges av fakulteten varje vårtermin kommer deltagarna i kontakt med ett brett utbud av kvalitativa metoder. Här ges med andra ord doktoranderna möjlighet att skaffa sig kunskaper om olika slags relevanta metoder, att kritiskt granska sådana samt att tillämpa dem i kortare övningar. Ett av lärandemålen som examineras är att ”göra adekvata metodologiska val på ett kreativt och självständigt sätt”. De ges också genom examinationsuppgiften i form av paperskrivande möjlighet att fördjupa sig i metoder direkt tillämpliga på det egna avhandlingsarbetet. En tanke är att doktoranderna ska gå denna kurs under ett tidigt skede av sin utbildning, innan de definitivt slagit fast hur de ska angripa sitt eget avhandlingsprojekt. Längre fram i utbildningen kan doktoranderna inom ramen för de valbara kurserna välja att ytterligare fördjupa sig i metodfrågor, exempelvis i kursen *Oral history*, som ges av fakulteten under 2017. Också i andra kurser, exempelvis i *Historiska problem* och *Historisk översiktskurs*, problematiseras metodfrågor kontinuerligt. De högskolegemensamma generiska kurserna, en i kvantitativ och en i kvalitativ metod, som doktoranderna kan välja innehåller också en examination där doktoranden ska resonera kring tillämpningen av en relevant metod i det egna avhandlingsarbetet.

Inom utbildningen är det obligatoriskt att läsa en kurs vid utländskt lärosäte. Innehållsmässigt är kursen valbar. Men icke desto mindre tränas per definition doktorandens förmåga till vetenskaplig kommunikation internationellt i en sådan kurs, på samma sätt som det tränas på nationell nivå i fakultetens och forskarskolans kurser. Regelmässigt sker till exempel examinationer genom författandet av ett paper som diskuteras i seminarieform. Kurserna är utformade som ett erfarenhetsutbyte mellan doktorander och lärare, och inte på föreläsningar i traditionell mening. Med detta sätt att arbeta stödjer doktorander också sina kollegors lärande.

Det finns också en särskild valbar högskolegemensam forskarutbildningskurs, *Supporting the Learning of Others*, som ges regelbundet. Doktoranderna har också möjlighet att läsa den grundläggande högskolepedagogiska kurs om 7,5 hp som ges på lärosätetsnivå och räknas in i sin examen.

¹⁹ Forskarskolan i historiska studier, Självvärdering 2016:

http://www.hist.lu.se/fileadmin/user_upload/hist/forskarskolan/texter/Sammanstaellning_sjaelvaerding.pdf

²⁰ Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i Historia och historiedidaktik vid Malmö

Högskola: <http://www.mah.se/upload/FAKULTETER/LS/Forskning/Dokument/ASP%20HHDI.pdf>

I flera kurser finns också historiedidaktiska aspekter där historieämnets roll i samhället diskuteras och problematiseras. Så sker exempelvis i *Historiska problem* och i *Kvalitativa metoder*, men också i valbara kurser som *Oral history*. På så sätt skaffar sig doktoranderna redskap för att exempelvis problematisera bruk av historia men också att bruka historia på ett sätt som bidrar till samhällets utveckling.

Genom det regelbundna kursgivandet inom forskarskolan och fakulteten säkras förutsättningar för att doktoranden kan slutföra sin utbildning inom planerad tid.²¹

Seminarie- och forskarskoleverksamhet

I den inom miljön regelbundna seminarieverksamheten diskuteras frekvent texter utifrån en metodologisk och teoretisk infallsvinkel. Såväl doktoranders som andra forskares texter nagelfars, och den som lägger fram text måste ständigt argumentera för sina teori- och metodval. På så sätt tränas förmågan att välja adekvata metoder utifrån avhandlingsprojektets syfte och frågeställningar. Likaså problematiseras materialval och materialvalets betydelse för uppnådda resultat. Doktoranderna själva uppfattar det som att det sker en progression i att den kritiska analysen utifrån teoretiska och metodologiska infallsvinklar under studietiden skärps efterhand. Genom seminarieverksamhetens kollegiala granskningar av texter och de problematiseringar med konstruktiva förslag som kommer fram skaffar sig doktoranderna också förmåga att stödja andras lärande. På så sätt blir seminarieverksamheten något som för avhandlingsarbetet framåt, samtidigt som den bidrar till att doktoranderna kan utvecklas till allt mer självständiga forskare och föra vetenskapliga samtal. Framläggningar av texter planeras gemensamt av doktorand och handledare och skrivs in i respektive doktorands individuella studieplan.

I samband med forskarskolans internat lägger doktoranderna fram texter som också här noggrant nagelfars utifrån teoretiska och metodologiska aspekter. I samband med de terminsvisa internaten sker en mer konferenslik kollegial granskning. Dels finns det två doktorandkollegor från annat lärosäte med som kommentatorer, dels sker det en öppen diskussion. I dessa diskussioner har doktorander företräde framför handledargruppen i att komma till tals. Detta är ett sätt att träna doktorander till en självständig forskarroll och att säkerställa ökad progression i utbildningen. Det är också ett sätt att ge doktoranderna erfarenhet av att stödja andras lärande och att föra vetenskapliga samtal, oftast i nationellt sammanhang, men också i ett internationellt i samband med de internat som arrangeras med internationella kommentatorer.

Inom ramen för forskarskolans verksamhet finns också ett utbyte med universiteten i York och Bielefeld. I samarbete med dessa anordnas årliga doktorandkonferenser med deltagare från alla i samarbetet ingående lärosäten. Detta medför att doktoranderna skaffar sig ytterligare förmåga att föra vetenskapliga samtal i ett internationellt sammanhang och tränar dem i att hålla de tidsramar som finns vad gäller inlämning av texter.

Seminarie- och internatverksamheten examineras inte; det riskerar att förstöra en god seminarietradition. Däremot uppmuntras doktorander av sina handledare att vara aktiva i olika slags diskussioner och att lyfta fram sina synpunkter.²²

Avhandlingsskrivande

I den färdigställda avhandlingen ska det finnas en teoretisk och metodisk diskussion som hänger samman inbördes. Författaren ska också visa hur de inbördes sammanhangen ser ut. Vidare ska metoden vara avpassad till och fruktbar för avhandlingens syfte och frågeställningar. I avhandlingen ska det också föras en tydlig argumentation för varför just de valda metoderna är adekvata för

²¹ Forskarutbildningskurser MAH: <http://www.mah.se/fakulteter-och-omraden/ls/Forskning-pa-Larande-och-samhalle/Utbildning-pa-forskarniva/Utbildningsvetenskap/>
Forskar skolans kursutbud: <http://www.hist.lu.se/forskar skolan/verksamhet/kurser/>

²² Seminariet för Historiska studier VT 17: <http://www.mah.se/fakulteter-och-omraden/ls/Forskning-pa-Larande-och-samhalle/Intern-forskningsinformation/Historiska-studier/>

projektet i fråga. Progressionen i avhandlingsarbetet sker genom att i den första PM-texten är metodfrågorna mera tentativa innan doktoranderna längre fram i arbetet på ett tydligare sätt argumenterar för och tillämpar metoder i själva undersökningen och slutligen i analysen. I samband med slutseminariet prövas doktorandens argumentation och förtrogenhet med den valda vetenskapliga metoden. Slutmanus diskuteras ingående med examinator.

I samband med disputationen examineras doktorandernas förmåga att föra ett vetenskapligt samtal och argumentera för sina gjorda metod- och teorival.

Övriga aktiviteter

Samtliga doktorander i Historia och historiedidaktik vid Malmö högskola erbjuds möjlighet till institutionstjänstgöring i form av undervisning på grundläggande nivå, under slutet av doktorandtiden kan det också förekomma på avancerad nivå. Omfånget av undervisning kan variera från doktorand till doktorand, men det finns en tendens till att det ökar efterhand som utbildningen fortskrider. En betydande del av doktoranders tjänstgöring består i att handleda uppsatser och examensarbeten vid fakulteten. Det kan både vara på den egna institutionen och på andra. På så sätt skaffar sig doktoranderna erfarenhet av att stödja andras lärande.

Doktoranderna skaffar sig också erfarenhet av att presentera forskningsresultat både i vetenskapliga sammanhang och gentemot samhället i övrigt. Avhandlingstexter eller kapitel presenteras på nationella och internationella konferenser. Samtliga doktorander åker på minst två internationella konferenser. Vid den första är det inte nödvändigt för dem att presentera något. Därefter ska doktoranderna presentera forskning. På så sätt finns också en progression i detta moment av utbildningen. Konferensdeltagande planeras av doktoranden och handledarna tillsammans i samband med revidering av den individuella studieplanen. I samband med konferenser tränas också förmågan att föra vetenskapliga samtal.

Doktorander deltar också i institutionens gentemot det övriga samhället utåtriktade verksamhet, exempelvis det publikt inriktade Historiska seminariet, den historiska POD-radion *Just nu och för hemskt länge sedan*, samt Akademisk kvart som är en publik verksamhet i samarbete mellan Malmö högskola och Malmö stadsbibliotek. De deltar vidare i samverkansuppdrag med olika myndigheter och andra viktiga samhällsaktörer, där det tydligaste exemplet är institutionens nationella uppdrag avseende konstruktion av kursprov och nationella prov i historia.

Förutsättningar att slutföra utbildningen inom planerad tid säkerställs genom en kontinuerlig uppföljning av den individuella studieplanen. Detta sker årligen tidigt under höstterminen men även i samband med handledning. Handledarkollegium och examinator följer upp samt granskar och godkänner revideringar. På så sätt säkerställs regelbundet att progressionen i utbildningen sker på ett betryggande sätt.

Uppföljning

Forskarutbildningsämnenas utvärderas regelbundet. Fakultetsledningen har regelbundet samtal med doktorandkollektivet kring forskarutbildningarnas innehåll och organisation. Alla forskarutbildningskurser som anordnas på högskolan utvärderas. Dessa delges kursdeltagarna samt redovisas och diskuteras vid behov i såväl Handledarkollegium som Nämnden för forskning och forskarutbildning. Detta kan sedan leda till kursrevideringar. Handledarkollegiet arbetar således kontinuerligt med kvalitetsutveckling. Ett utvecklingsområde är att förstärka de historiedidaktiska perspektiven i de obligatoriska kurser som miljöns doktorander läser.

Även forskarskolan utvärderar kontinuerligt all verksamhet som bedrivs inom samarbetet. Alla utvärderingar delges deltagarna i respektive aktivitet samt redovisas och diskuteras i forskarskolans samarbetsråd där handledare och doktorander från forskarskolesamarbetets alla lärosäten är representerade. Detta leder till att utvecklingsområden identifieras och följs upp av forskarskolans ledningsgrupp. Under 2016 har även en självvärdering av forskarskolan genomförts vilken inkluderade

såväl samtal med doktorander och handledare som en enkätundersökning riktad till doktorander, handledare och alumner.²³

Aspektområde: Utformning, genomförande, resultat

Aspekt: Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

I utbildningen ska det säkerställas att doktoranderna kan visa förmåga till intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden ska också visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används. Uppfyllelsen av dessa lärandemål möjliggörs genom den verksamhet som bedrivs i kurser, seminarieverksamhet, forskarskoleverksamhet, avhandlingsskrivande och andra aktiviteter. I dessa sammanhang uppnås också progression. Vidare ges det förutsättningar för att doktoranderna kan genomföra utbildningen under planerad tid. I nära anslutning till disputation diskuterar examinatorn med doktoranden på vilket sätt doktoranden under utbildningen kunnat arbeta för att nå upp till högskoleförordningens och den allmänna studieplanens lärandemål.²⁴

Kurser

I den obligatoriska kurs, *Kvalitativa metoder*, som ges av fakulteten varje vårtermin, behandlas forskningsetiska frågor. Ett av lärandemålen som examineras är att ”arbeta med metoder under beaktande av relevanta vetenskapliga och forskningsetiska perspektiv”. Det finns också en särskild högskolegemensam valbar kurs, *Research Ethics and Responsible Conduct in Research*, vilken doktorander som särskilt behöver fördjupa sig i etiska frågor kan välja. Här problematiseras i vilken utsträckning och på vilket sätt vetenskapliga resultat kan användas för syften som forskaren inte hade tänkt sig och forskarens roll i sådana sammanhang problematiseras. I den valbara kursen *Muntlig historia* ingår också forskningsetiska moment som doktoranderna examineras på. Vidare ingår det i handledarutbildningen vid högskolan olika moment om etik och forskningsredlighet, vilket innebär att många handledare har en beredskap för handledningsfrågor inom detta område.²⁵

Seminarie- och forskarskoleverksamhet

Inom ramen för seminarieverksamheten diskuteras i relevanta fall forskningsetiska frågor. Det kan exempelvis handla om ett historiedidaktiskt avhandlingsarbete där doktoranden intervjuar unga skolelever. På samma sätt kan forskningsetiska frågor i vissa fall bli ett framträdande inslag i textdiskussioner i samband med forskarskolans internat. Detta är särskilt ofta fallet om ämnet är historiedidaktiskt och inrymmer intervjuer eller om det är ett projekt där muntlig historia används. Detta gör att också doktorander som inte själva i sitt avhandlingsarbete berörs av forskningsetiska frågor i särskilt hög grad tränas i att problematisera och diskutera dem.

Frågor om forskningsredlighet diskuteras också i seminarie- och internatverksamheten, liksom frågor om hur forskningsresultat kan användas på oväntade och oetiska sätt.²⁶

Avhandlingsskrivande

²³ Forskarskolan i historiska studier, Självvärdering 2016:

http://www.hist.lu.se/fileadmin/user_upload/hist/forskarskolan/texter/Sammanstaellning_sjaelvaerding.pdf

²⁴ Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i Historia och historiedidaktik vid Malmö

Högskola: <http://www.mah.se/upload/FAKULTETER/LS/Forskning/Dokument/ASP%20HHDI.pdf>

²⁵ Forskarutbildningskurser MAH: <http://www.mah.se/fakulteter-och-omraden/ls/Forskning-pa-Larande-och-samhalle/Utbildning-pa-forskarniva/Utbildningsvetenskap/>

Forskarskolans kursutbud: <http://www.hist.lu.se/forskarskolan/verksamhet/kurser/>

²⁶ Seminariet för Historiska studier VT 17: <http://www.mah.se/fakulteter-och-omraden/ls/Forskning-pa-Larande-och-samhalle/Intern-forskningsinformation/Historiska-studier/>

De doktorander som arbetar med projekt, där direkta forskningsetiska överväganden är av stor betydelse diskuterar dessa i samband med handledning. Handledarna har som nämnts en utbildning i etik- och redlighetsfrågor.

Uppföljning

Forskarutbildningsämnenas utvärderas regelbundet. I Forskarutbildningsutskottets regi genomfördes 2014–2015 en intern utvärdering av Malmö högskolas alla forskarutbildningsämnen. Fakultetsledningen har regelbundet samtal med doktorandkollektivet kring forskarutbildningarnas innehåll och organisation. Alla forskarutbildningskurser som anordnas på högskolan utvärderas. Dessa utvärderingar delges kursdeltagarna samt redovisas och diskuteras vid behov i handledarkollegiet som således kontinuerligt bedriver ett kvalitetsarbete.

Forskarskolan utvärderar kontinuerligt all verksamhet som bedrivs inom samarbetet. Alla utvärderingar delges deltagarna i respektive aktivitet samt redovisas och diskuteras i forskarskolans samarbetsråd där handledare och doktorander från forskarskolesamarbetets alla lärosäten är representerade. Detta leder till att utvecklingsområden identifieras som sedan följs upp av forskarskolans ledningsgrupp. Under 2016 har även en självvärdering av forskarskolan genomförts vilken inkluderade såväl samtal med doktorander och handledare som en enkätundersökning riktad till doktorander, handledare och alumner.²⁷

Arbetslivets perspektiv

En viktig del av en forskarutbildning är att förbereda doktoranderna för tiden efter disputation. Frågan om arbetsmarknaden för nyutbildade doktorer i historia och ämnen med historiska perspektiv aktualiseras fortlöpande under utbildningen, bland annat i samband med forskarskolans internat och temadagar. Här har exempelvis företrädare för kulturinstitutioner, folkrörelser och annat arbetsliv framträtt i paneldiskussioner och seminarier för att synliggöra på vilket sätt forskarutbildningen i Historia och historiedidaktik har betydelse för arbetslivet utanför akademien. År 2013 anordnade forskarskolan en sådan temadag om humanioras och historias roll i samhället och under år 2014 arrangerades en temadag om karriärutveckling och karriärplanering. Under 2016 arrangerade forskarskolan en temadag om forskningsansökningar. Forskarskolans alumner bjuds regelbundet in för att dela med sig av sina erfarenheter. Detta sker genom alumnkvällar och i samband med de internat forskarskolan arrangerar.

Forskarutbildningen ger en rad generiska kunskaper som förmåga att identifiera problem, tolka och analysera, systematisera, kritiskt bedöma och värdera information. Utbildningen ger vidare goda kontaktytor inom och utanför akademien, exempelvis statlig förvaltning och kulturinstitutioner såsom arkiv och museer.

Almundersökningar från såväl forskarskolan som Malmö högskola tyder på att doktorander är väl utrustade för ett framtida yrkesliv. En undersökning utförd av forskarskolan visar att det stora flertalet av dem som disputerat i historia har för utbildningen relevanta arbetsuppgifter inom eller utanför akademien. Samtliga 11 som doktorerat i Malmömiljön arbetar kvar inom akademiska lärosäten. Av de 46 doktorander finansierade av forskarskolan som disputerat fanns tillförlitliga uppgifter om 43. Av dessa var 36 verksamma inom akademien, 2 verksamma utanför akademien och 5 verksamma i en kombination av detta. Av de totalt 41 som var verksamma inom akademien var 11 verksamma vid sin tidigare hemmainstitution, 24 var verksamma vid annan institution eller annat lärosäte, samt 6 i en kombination av detta. Flera av de disputerade som är verksamma inom akademien var anställda som universitetslektorer eller vikarierande universitetslektorer i historia eller i flervetenskapliga ämnen såsom filmvetenskap, socialt arbete, turismvetenskap, utbildningsvetenskap, mänskliga rättigheter, modevetenskap eller genusvetenskap. Flertalet arbetar inom ämnet men några arbetar inom fält som

²⁷ Forskarskolan i historiska studier, Självvärdering 2016:

http://www.hist.lu.se/fileadmin/user_upload/hist/forskarskolan/texter/Sammanstaellning_sjaelvaerde_ring.pdf

pedagogik, kulturarvsstudier och genusvetenskap. Detta visar på att doktoranderna i utbildningen skaffar sig kunskaper och förmågor som väl motsvarar det arbetslivet efterfrågar i dagsläget.

Det totalt som avlagt licentiatexamen i Malmömiljön har alla utom en gjort det inom ramen för lärarlyftsforskarskolan i Historia och historiedidaktik. Meningen med denna forskarskola var att deltagarna efter examen skulle fortsätta vara verksamma på respektive skolor. Flera har emellertid fortsatt sina forskarstudier genom att i konkurrens söka doktorandplatser. De som fortsatt sitt arbete i skolans värd upplever ofta att deras kompetenser inte utnyttjats fullt ut.

Det finns goda möjligheter till undervisningstjänstgöring på Malmö högskola för såväl doktorander som nydisputerade, både inom ämnet Historia och historiedidaktik och inom angränsande ämnen i det utbildningsvetenskapliga fältet. Mera systematisk karriärplanering är ofta ett eftersatt område i forskarutbildningen, såväl på Malmö högskola som i utbildningssystemet i stort och här finns en betydande utvecklingspotential.

Handledarnas karriärsamtal med sina doktorander är inte reglerade i något fastställt schema utan sker kontinuerligt under utbildningens gång. Däremot genomför prefekterna systematiska medarbetar- och utvecklingssamtal med doktoranderna där frågor om karriär och arbetsmarknad är centrala inslag.

Malmö högskola har alumnverksamhet och gör alumnundersökningar. Under 2016 genomfördes en enkätundersökning av disputerade alumner vilken för närvarande är under sammanställning och analys. Ett alumnmöte hölls i samband med Malmö högskolas årshögtid 2015. Två sammankomster arrangerades 2016. Verksamheten för disputerade planeras fortsätta med sammankomster två gånger om året. Alumnträffarna, som hittills har dragit ungefär 30 deltagare, ger högskolan information om alumnerns erfarenheter av forskarutbildningen, karriärval och vad som kan förbättras innan och efter forskarexamen samt ger alumnerna tillfälle att träffa andra disputerade. Det finns planer att systematiskt följa upp alumnerns karriärvägar. Från och med 2018 ska karriärvägar för forskare och lärare vid Malmö universitet ha tydliggjorts. Det finns även planer på en mera systematisk karriärplanering inom ramen för forskarutbildning.

Uppföljning

Forskarutbildningsämnen utvärderas regelbundet. I Forskarutbildningsutskottets regi genomfördes 2014–2015 en intern utvärdering av Malmö högskolas alla forskarutbildningsämnen. Ett i denna interna utvärdering identifierat hinder för den fortsatta karriären för nydisputerade inom akademien är bristen på postdoktoranställningar. Även fakultetsledningen har regelbundet samtal med doktorandkollektivet kring forskarutbildningarnas innehåll och organisation. Alla utvärderingar delges kursdeltagarna samt redovisas och diskuteras i handledarkollegiet som således kontinuerligt bedriver ett kvalitetsarbete.

Forskaruskolan utvärderar kontinuerligt all verksamhet som bedrivs inom samarbetet. Dessa utvärderingar delges deltagarna i respektive aktivitet samt redovisas och diskuteras i forskarskolans samarbetsråd där handledare och doktorander från forskarskolesamarbetets alla lärosäten är representerade. Detta leder till att utvecklingsområden identifieras som sedan följs upp av forskarskolans ledningsgrupp. Under 2016 har en självvärdering av forskarskolan genomförts. Där framgår att arbetslivsrelaterade frågor även fortsatt är ett viktigt område för forskarskolan.²⁸

Doktoranders perspektiv

Doktoranderna har ett betydande inflytande över sin utbildning. Dels ligger det i utbildningens karaktär med en individuell utformning, dels finns det en öppenhet för doktoranders egna val när det gäller allt från avhandlingsämne till metodval, teoretiska ansatser och val av publikationsform. Att doktoranderna ska utvecklas till självständiga forskare kräver den sortens inflytande. Det finns en samsyn bland handledare att doktoranden själv ”äger” sin avhandling. Historia och historiedidaktik är

²⁸ Forskarskolan i historiska studier, Självvärdering 2016:

http://www.hist.lu.se/fileadmin/user_upload/hist/forskarskolan/texter/Sammanstaellning_sjaelvaerde_ring.pdf

en forskningsmiljö där seniora forskare och doktorander bokstavligen arbetar sida vid sida, vilket skapar ett nära och integrerat miljömässigt sammanhang. Samtliga doktorander bereds möjligheter till institutionstjänstgöring under utbildningens gång i form av undervisning såsom handledning av uppsatser, undervisning i Historia och historiedidaktik, liksom även i andra ämnen. Doktorander i miljön arbetar även i varierande grad inom de nationella proven i historia. Det finns också möjlighet för doktorander till andra former av institutionstjänstgöring, såsom att delta aktivt i kvalitetsutvecklingsarbete eller arrangera konferenser och workshops. Ett exempel på det senare är den workshop om historiekultur som doktorander i miljön arrangerade under VT 2017.

Doktoranderna har en representant i handledarkollegiet för Historia och historiedidaktik. Det finns också doktorandrepresentanter i fakultetsorganet Nämnden för forskning och forskarutbildning och i det högskoleövergripande forskarutbildningsutskottet och i högskolestyrelsen. Det finns en aktiv doktorandkår på högskolan och ett doktorandkollegium vid fakulteten. Doktoranderna har även en representant per partnerlärosäte i Forskarskolan i historiska studiers samarbetsråd. Ett exempel på hur doktoranderna påverkat utbildningen är förändringen av den allmänna studieplanen som innebar en minskning av antalet kurspoäng från 90 till 75, så att en viss anpassning till forskarskolesamarbetets andra lärosäten skedde.

Uppföljning

Forskarutbildningsämnenas utvärderas regelbundet. I Forskarutbildningsutskottets regi genomfördes 2014–2015 en intern utvärdering av Malmö högskolas alla forskarutbildningsämnen. Fakultetsledningen har regelbundet samtal med doktorandkollektivet kring forskarutbildningen. Även forskarskolan utvärderar kontinuerligt all verksamhet som bedrivs inom samarbetet. Dessa utvärderingar delges deltagarna i respektive aktivitet samt redovisas och diskuteras i forskarskolans samarbetsråd där handledare och doktorander från forskarskolesamarbetets alla lärosäten är representerade. Detta leder till att utvecklingsområden identifieras som sedan följs upp av forskarskolans ledningsgrupp i arbetet med den fortsatta verksamheten. Under 2016 har även en självvärdering av forskarskolan genomförts där doktorandernas perspektiv särskilt uppmärksammats. Resultat av denna har diskuterats ingående med doktoranderna i samband med ett forskarskoleinternat.²⁹

Jämställdhetsperspektiv

Hösten 2016 fanns det tio doktorander (3 k och 7 m) i miljön. En identifierad utmaning är den just nu ojämna könsbalansen i doktorandgruppen. Sett till de som disputerat inom miljön de senaste åren rör det sig om fem kvinnor och sex män, men i skrivande stund är könsfördelningen inom doktorandgruppen i Malmö ojämn. Under 2017 sker en nyrekrytering av doktorander där könsaspekten ska beaktas, så att underrepresenterat kön har företräde vid likvärdiga meriter. I dagsläget finns det fyra huvudhandledare i miljön (4 m), samt 12 biträdande handledare (7 k och 5 m). Tidigare har också kvinnor fungerat som huvudhandledare, dock inte i skrivande stund då dessa av åldersskäl inte tagit sig på handledning. En viktig princip är att lärarlag och handledarlag ska innehålla både kvinna och man, vilket gör att yngre kvinnor i miljön skaffar sig handledningserfarenhet och kan komma i fråga som huvudhandledare. Samma principer råder då bedömargrupper utses, lärarlag sätts samman, samt vid sammansättning av betygsnämnder. Jämställdhetsperspektiv handlar emellertid inte endast om antalet män och kvinnor i olika positioner.

Miljön Historia och historiedidaktik präglas av ett kritiskt teoretiskt tänkande, i vilket jämställdhetsaspekter är centralt. I miljön bedrivs forskning kring kritiska genusperspektiv. Flera av de avhandlingar med sådana perspektiv som producerats av doktorander från miljön är centrala verk inom sina respektive fält; exempelvis inom idrottshistoria och historieundervisning. Ett flertal av miljöns forskare och doktorander är engagerade i högskolans genusvetenskapliga kollegium. I februari 2017

²⁹ Forskarskolan i historiska studier, Självvärdering 2016:

http://www.hist.lu.se/fileadmin/user_upload/hist/forskarskolan/texter/Sammanstaellning_sjaelvaerde_ring.pdf

genomförde institutionen en heldagsutbildning för all personal om normkritik i samarbete med Centrum för akademiskt lärande.

Uppföljning

Malmö högskolas kärnvärden utgår från en arbetsplats som är fri från diskriminering, kränkningar och trakasserier. Varje institution ska vart tredje år upprätta en handlingsplan för sin arbetsplats arbete för att skapa jämställdhet och lika villkor. Arbetet ska följas upp årligen och revideras vid behov under perioden. Varje år görs en ny kartläggning och analys av åtgärdsbehov som tillsammans med föregående års utvärdering ligger till grund för revideringar av handlingsplanen.

Forskarutbildningsämnena utvärderas regelbundet. Ett utvecklingsområde är att yngre kvinnliga lektorer bereds möjlighet att meritera sig så att de kan komma ifråga som huvudhandledare. Vidare ska könsaspekten tas i beaktande vid nyrekrytering av forskare i miljön.

Forskarskolan utvärderar kontinuerligt all verksamhet som bedrivs inom samarbetet. Under 2016 har även en självvärdering av forskarskolan genomförts vilken inkluderade såväl samtal med doktorander och handledare som en enkätundersökning riktad till doktorander, handledare och alumner. I forskarskolan har nyligen bestämts att samtliga läroplaner i kurser ska vara könsblandade.³⁰

³⁰ Forskarskolan i historiska studier, Självvärdering 2016:

http://www.hist.lu.se/fileadmin/user_upload/hist/forskarskolan/texter/Sammanstaellning_sjaelvaerde_ring.pdf